

יום הזיכרון ה-30 לרצח יצחק רבין

שלושים שנה אחרי... מה נלמד?

ערכת פעילות לכיתות ד'-ו'

יום הזיכרון ה-30 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-30 لاعتقال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

הקדמה למורה

שלושים שנה מאז רצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין.

שלושים שנה זהו זמן רב – יותר מחיי כל תלמיד/ה ועם זאת, השאלות שהאירוע הטראגי הזה מעורר נותרו חשובות, משמעותיות ורלוונטיות בעיקר נוכח התקופה המורכבת שאנו מצויים בה:

- כיצד אנו מתמודדים עם חילוקי דעות?
- כיצד ניתן לשמור על שיח מכבד גם ברשתות חברתיות?
- כיצד נוכל לנהוג בכבוד ובסובלנות כלפי הזולת גם אם דעותינו שונות?
- מהי האחריות שלנו להמשך העתיד שלנו?

"ותן בליבנו בינה" (מתוך התפילה)

בעידן הדיגיטלי, המאפשר לנו לשאול שאלות ולקבל תשובות במהירות מהאינטרנט ומהבינה המלאכותית היוצרת, השאלה המרכזית נשארת: מהי האחריות האישית, החברתית והלאומית של כל אחד מאתנו?

האחריות לקיים את עקרונות הדמוקרטיה, לשמור על כבוד הזולת ולבנות חברה טובה יותר, נמצאת בידיים שלנו.

צילום באדיבות יעקב סער, לשכת ועידתנוגות הססלית

יום הזיכרון ה-30 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكرى ال-30 لاعتقال رئيس الحكومة
وووزير الدفاع اسحاق رابين

הישראלי

משרד החינוך

מי היה יצחק רבין?

יצחק רבין היה אחד המנהיגים הבולטים בתולדות מדינת ישראל, והשפיע עמוקות על עיצובה ובניינה: הן כמצביא בשדה הקרב והן כמדינאי בזירה הבין-לאומית. דרכו הציבורית נפרשה על פני עשרות שנים: החל מלוחם צעיר בפלמ"ח, דרך שירותו כרמטכ"ל במלחמת ששת הימים, תפקידו כשגריר ישראל בושינגטון ועד כהונתו כראש ממשלה בשתי קדנציות שונות.

בכל תפקיד שמילא, ראה את עצמו יצחק רבין בראש ובראשונה כשליח של המדינה והחברה וכמי שנושא באחריות כלפי ביטחונה, עתידה וחוסנה. בעיניו, ביטחון לא היה רק עניין של כוח צבאי אלא גם של חברה מלוכדת, מאוחדת שיש בין חבריה אמון הדדי. הוא הדגיש לא פעם כי ללא שיח מכבד וללא שותפות אמיתית בין חלקי העם לא נוכל להתמודד עם האתגרים שמציבה המציאות.

יצחק רבין האמין כי עתידה של ישראל תלוי בידי אזרחיה ובתחושת הביטחון שלהם: "ביטחון אינו רק הטנק, המטוס וספינת הטיילים. ביטחון הוא גם ואולי קודם כל האדם – האזרח הישראלי. ביטחון הוא גם החינוך של האדם. הוא הבית שלו, הוא בית הספר, הוא הרחוב והשכונה שלו, הוא החברה שבתוכה צמח וביטחון הוא גם התקווה של האדם". (יצחק רבין, הישיבה הראשונה של הכנסת ה – 13, 1992).

[סרט על חייו ומותו של יצחק רבין](#)

ניתוח הכרזה:

בכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון השלושים ליצחק רבין, אנו רואים כף יד המחזיקה בטלפון נייד עם יישומון AI .CHAT. על המסך מופיעות השאלות:

- מי אחראי לקדם שיח מכבד?
- מהי סובלנות?
- מהי כיתה מלוכדת?
- כיצד מגלים אחריות חברתית?
- כיצד פותרים קונפליקטים בדרך מכבדת?

הכרזה מבטאת זיכרון היסטורי עם קריאה למעורבות חברתית עכשווית, תוך שימוש בטכנולוגיה דיגיטלית בכדי לעורר דיון אודות לקיחת אחריות: ברקע מוצגת דמותו המטושטשת של יצחק רבין המרמזת על כך שהאירוע אמנם ארע לפני שנים רבות, אולם הטלפון הנייד המוצג בקדמת הכרזה מסמל את הרלוונטיות של האירוע גן לימינו.

הנושאים הקשורים לרצח יצחק רבין ולמורשתו אינם שייכים רק לעבר אלא דורשים חשיבה, שאילת שאלות ודיון מתמשך ואף מציאת פתרונות בעזרת כלים מודרניים.

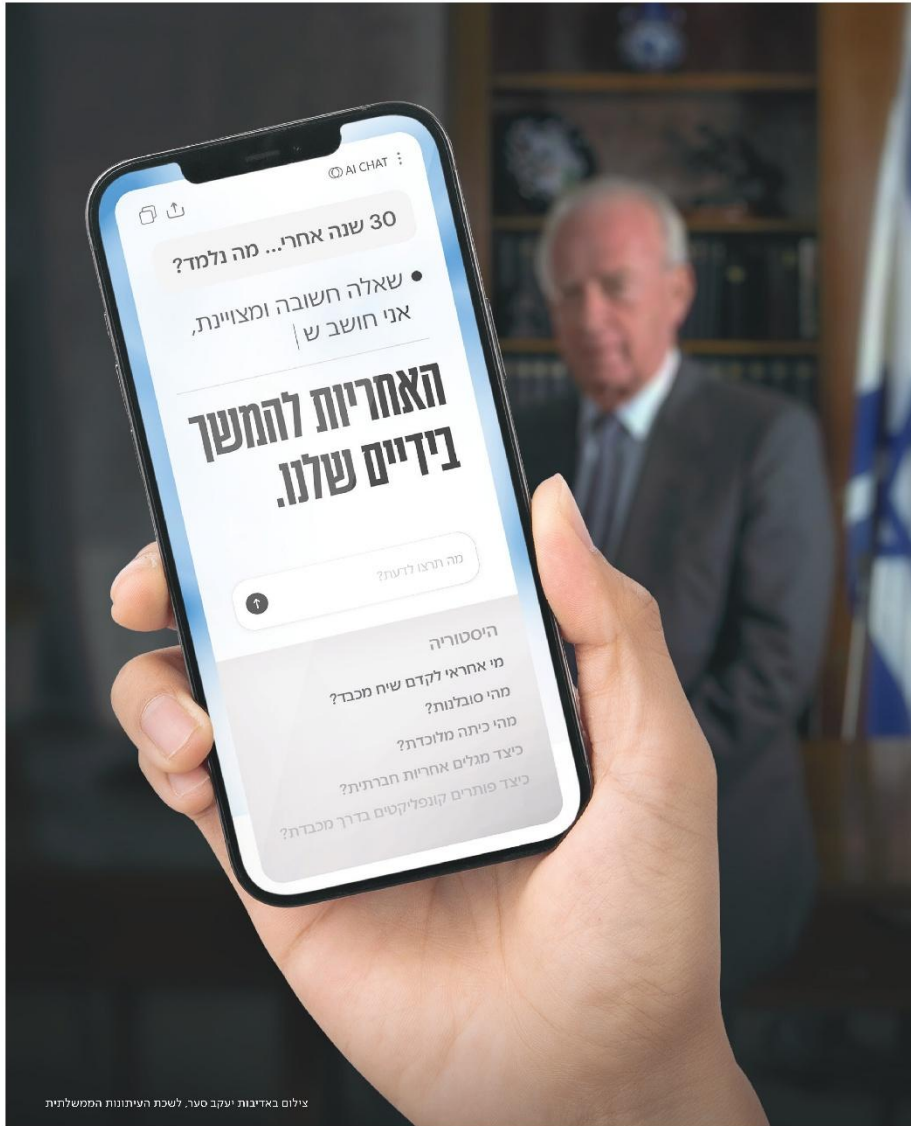
המסר המרכזי של הכרזה "האחריות להמשך בידיים שלנו" המופיע כתשובה של ה – AI מעביר את האחריות לציבור, בפרט לדור הצעיר, להמשיך ולעסוק בנושאים הקשורים לרצח יצחק רבין ולפעול למען עתיד טוב יותר.

המשך – הקדמה למורה

ערכה זו כוללת מספר פעילויות:

1. יצחק רבין – חייו ופועלו
2. מדרש כרזה
3. הידיים שלנו – סמל לפעולה
4. מחולל השינוי הדיגיטלי
5. דילמות ברשת
6. מסכימים שלא מסכימים – בונים גשרים של כבוד
7. פועלים יחד למען המשך טוב יותר – סיכום ויישום להמשך

מומלץ לעבור עליה מבעוד מועד ולבחור את הפעילויות ההולמות ביותר את כיתתך: תואמות את אופי הכיתה, את רוח בית הספר ואת המשאבים העומדים לרשותך

צילום באדיבות יעקב סער, לשכת העיתונות הממשלתית

יום הזיכרון ה-30 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ז, 4.11.95 | الذكري ال-٣٠ لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

"שאם יש שלום

יש הכל.

ואם אין שלום

אין כלום"

ציטוט זה נאמר ע"י הרב יוסף משאש זצ"ל – דמות החמ"ד לשנה זו, שנת התשפ"ו.

היום, מציינים אנו 30 שנה לרצח יצחק רבין ז"ל, ראש הממשלה של ישראל.

בציטוט זה, הרב מעביר לנו מסר חשוב מאוד הבונה חברה.

"ואם אין שלום, אין כלום"
היזכרו בהיסטוריה
של עמנו-עם ישראל
הביאו דוגמא של מחלוקת
שגרמה לפילוג (שסע,פיצול)

"שאם יש שלום, יש הכל"
כיצד ניתן ליצור שלום?
בבית, בכיתה, במשפחה,
בעם?

הביאו דוגמא לפעולה
שעשיתם שגרמה לשלום?
כיצד הרגשתם?

יצחק רבין, יליד ירושלים, חניך בית הספר החקלאי כדורי, חייל ומפקד בפלמ"ח ובצה"ל, רמטכ"ל
הניצחון במלחמת ששת הימים, שגריר ישראל בארצות הברית, ראש הממשלה בזמן מבצע אנטבה,
חותם הסכם השלום עם ירדן והסכם הביניים עם הפלסטינאים.
נרצח בידי מתנקש יהודי על רקע אידאולוגי ופוליטי.
הדי שלוש היריות שנורו אז, בכיכר, בליל שבת, י"ב בחשון, תשנ"ו, 4.11.1995,
עדיין נשמעים בעוצמה רבה.

אנו מציינים היום את יום הזיכרון השלושים להירצחו של רה"מ ושר הביטחון יצחק רבין

יצחק רבין – חייו ופועלו

המורה תקרין סרטון העוסק בחייו ובמותו של יצחק רבין (6:27 דקות).

- ☐ אילו מחשבות ורגשות הסרטון מעורר בכם?
- ☐ אילו אירועים היסטוריים מוזכרים בסרטון?
- ☐ אילו תפיסות ואיזה חזון הנחו, לדעתכם, את יצחק רבין בדרכו, ובתפקידים הרבים שמילא?
- ☐ אילו תכונות ניתן לייחס ליצחק רבין לאור מה שראיתם בסרטון?

הביטו בכרזה ודונו בשאלות הבאות:

- מי מופיע בכרזה? מדוע הוא מופיע בה?
- אילו רכיבים (אובייקטים) מופיעים בכרזה? מהם הם מייצגים וכיצד הם קשורים ליום הזיכרון לרצח יצחק רבין?
- מהו הטקסט המופיע על הכרזה? מה אומרת הכותרת? מה כתוב בטקסט המשני?
- מהם הצבעים השולטים בכרזה? אילו תחושות ורעיונות מעוררים הצבעים בהם השתמש המעצב?
- כיצד מסודרים התמונות, הטקסט והצבע במרחב? האם יש אלמנט אחד המושך את העין יותר מאחרים?
- מדוע לדעתכם הדמות המצויה מאחורי הטלפון מטשטשת? האם יש לכך משמעות?
- מהו המסר המרכזי שהכרזה מנסה להעביר?

צילום באדיבות יעקב סער, לשכת העיתונות הממשלתית

יום הזיכרון ה-30 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-٣٠ لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המדינת
ישראל

הידיים שלנו – סמל לפעולה

שלב א' – זיהוי יכולות

כתבו על דף:

- מה אתם יכולים ויכולות לעשות עם הידיים שלכם?
- אילו פעולות הידיים שלכם יכולות לעשות למען הזולת?
- אילו דברים הידיים שלכם יכולות לתקן*?

שלב ב' – שיתוף במעגל: התלמידים והתלמידות יספרו בקצרה על אחת הפעולות שרשמו
דיון – כיצד הרעיונות שלכם/ן מתקשרים למשפט "האחריות להמשך בידיים שלנו"?

שלב ג' – הכיתה המלוכדת

קראו את המדרש "אגודה של קנים".

לאחר שקראנו את המדרש, בואו ננסה זאת בעצמנו!

הביאו חבילת שיפודי עץ (אם יש לכם בהישג יד) והדגימו את הנאמר במדרש.

חשבו: מה הקשר בין המדרש לבין היום אותו אנו מציינים היום?

*כדאי להתייחס לשאלות באופן מוחשי ומופשט שכן הידיים שלנו יכולות לתקן אובייקט שהתקלקל אך יכולות גם "לתקן" תחושה, רגש, פעולה.

הידיים שלנו – סמל לפעולה

שלב ד' – דונו בכיתה:

- מדוע לדעתכם/ היה קל לשבור מקל אחד אך קשה מאוד לשבור את כל המקלות יחד?
- מה קורה כשכל אחד/ת פועל/ת לבד ומה קורה כאשר אנו משתפים פעולה?
- באילו מצבים בכיתה אתם/ן מרגישים/ות שילדי/ות הכיתה מלוכדים ומאוגדים?
- כיצד נוודא שאף אחד/ת בכיתה אינו נותר/ת בודד/ה?

שלב ה' – האחריות להמשך בידיים שלנו: תוצרים

- ציירו את כפות הידיים שלכם/ן, כתבו בכל אצבע מעשה שתוכלו לעשות בכיתה על מנת שהכיתה תהיה מלוכדת והאווירה בה תהיה נעימה ומכבדת.
- תלו בכיתה את התוצרים.

"אגודה של קנים"

"בנהג שבְּעוֹלָם

[מְקַבֵּל בְּעוֹלָם, כִּי הַדָּבָר בְּעוֹלָם],

אם נוטל אדם אגדה [חבילה] של קנים [מקלות],

שָׁמָּה יָכוֹל לְשַׁבֵּרם בְּבֵת אַחַת?

וְאֵלּוּ נוֹטֵל [לֹקַח] אַחַת אַחַת,

אִפְּלוּ תִּינוֹק מִשְׁבָּרָן.

וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא שָׂאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין

עַד שִׁיְהִיו כָּלֵן אַגְדָּה אַחַת..."

(מַעֲבָד ע"פ מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא לְחֻמַּשׁ דְּבָרִים)

מחולל השינוי הדיגיטלי

שלב א' – במליאה: "זיהוי אתגרים במרחב הוירטואלי ובמרחבי בית הספר"

- התבוננו בסביבתכם וחפשו אתגרים חברתיים כגון שפה לא מכבדת בקבוצת הוואטסאפ; תחושה של חוסר כבוד בשיחות בכיתה; אשפה בבית הספר; חדר שירותים מלוכלך וכיוב'.
- ערכו רשימה של אתגרים שהייתם רוצים לשפר בסביבתכם.

שלב ב' – בקבוצות של 4-5 משתתפים/ות: "התשובה בידיים שלנו"

- הציעו פתרונות לשניים או שלושה אתגרים שעלו.
- בחרו את אחד האתגרים ועצבו עבורו כרזה או מדבקה באמצעות כלים דיגיטליים המאושרים לשימוש על ידי משרד החינוך. התוצר יעביר מסר ובו הזמנה לשינוי ופעולה.
- הציגו במליאה את התוצר.
- פרסמו את התוצר שהכנתם בקבוצות הורים / בעיתון בית הספר / באתר בית הספר וכיוב'.
- להבא, כאשר תיפגשו באתגר החברתי, השתמשו בתוצר שיצרתם/ן בכדי להעביר את המסר.

דילמות ברשת

שלב א' – נציג בפני התלמידים והתלמידות דילמות מחייהם ונדון בהן: פרטי האירוע, כיצד אני מרגיש/ה בעקבות האירוע? כיצד אני יכול/ה לפעול? מה תהיינה התוצאות של כל פעולה שאבחר בה?

תרחישים לדיון:

תרחיש א': "הודעה בקבוצה" – רועי רואה בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה הודעה פוגענית על תלמיד אחר. מה עליו לעשות? (לדוגמא: להתעלם מההודעה בידיעה שהחבר ייפגע? לדווח למורה או למבוגר אחר? לפנות בפרטי לתלמיד שכתב את ההודעה?)

תרחיש ב': "הסרטון" – נוגה רואה סרטון מצחיק ברשת על תלמידה אחרת מהכיתה. החברות שלה "לוחצות" עליה לשתף את הסרטון. מה עליה לעשות? (לדוגמא: לשתף את הסרטון בידיעה שהחברה תיפגע? לדווח למורה או למבוגר אחר? לפנות בפרטי למי שהחל בהפצת הסרטון?)

שלב ב' – בעקבות הדיון, ערכו רשימת המלצות לפעולות למניעת פגיעה ברשתות (למשל: מבוגר אחראי בקבוצות הוואטסאפ, דיווח במקרה של פגיעה וכיוב')

שלב ג' – לפניכם/ן מספר הצעות לפעולה בעקבות רשימת ההמלצות שנכתבו:

- תלו את רשימת ההמלצות בכיתה ושתפו גם את ההורים.
- תוכלו לכתוב אמנה חברתית להתנהגות מכבדת ברשת.
- תוכלו לבחור נציגים/ות מהכיתה שישתפו את יתר תלמידי/ות השכבה.

"מסכימים שלא מסכימים" – בונים גשרים של כבוד

שלב א' – הקדמה וכללי דיבייט: נזכיר את המסר "האחריות להמשך בידיים שלנו" ואת השאלות שהופיעו בכרזה שנגעו למושגים חילוקי דעות, כבוד, סובלנות.

מהי סובלנות?

סובלנות (Tolerance) – הכרה בקיומן ובזכות קיומן של דעות אחרות ושל מוסכמות תרבותיות אחרות.

כללי דיבייט מכבד:

- להקשיב לדברי החברים והחברות בתשומת לב (הקשבה פעילה)
- להתמקד בטיעונים (ולא בדוברים)
- לדבר בשפה מכבדת
- לשמור על הזמנים שהוגדרו
- לא לקטוע את הצד השני במהלך השיח
- "זה בסדר לא להסכים" – המטרה היא להבין את האחר, לאו דווקא לשכנע

"מסכימים שלא מסכימים" – בונים גשרים של כבוד (המשך)

אפשר להשתמש במאגר שלהלן ככלי לשמירה על שיח מכבד ומועיל:

- ☐ "אני מבין את הנקודה שהעלית לגבי [נושא מסוים] אבל..."
- ☐ "בהקשר למה שאמרת [הטיעון] חשוב לי להוסיף ש..."
- ☐ "אני מכבדת את דעתך, אבל אני רואה דברים באופן שונה כי..."
- ☐ "נקודה מעניינת! האם התכוונת לומר ש..." [לצורך הבהרה]
- ☐ "חשוב לי להדגיש את ההבדל בין [נקודה א'] לבין [נקודה ב']"
- ☐ "למרות שאנו חלוקים בדעותינו, שנינו רוצים ב[מטרה משותפת] ולכן..."
- ☐ "אני מבינה את החשש שלך מ... אך אני סבורה ש..."
- ☐ "אני יכול-לראות למה אתה חושב כך, אך נראה לי שצריך לשקול גם את..."
- ☐ "ייתכן שאני טועה, אבל אני רוצה להציג נקודת מבט אחרת..."
- ☐ "האם נוכל להסכים שאנחנו לא מסכימים בנוגע ל[נקודה מסוימת], אך להמשיך לדון ב[נקודה אחרת]?"

"מסכימים שלא מסכימים" – בונים גשרים של כבוד (המשך)

שלב ב' – בחירת נושא והכנה: המורה מציגה דילמות לבחירה, התלמידים/ות בוחרים/ות נושא שמעניין אותם/ן. דוגמאות לנושאים:

- האם עדיף ללמוד בקבוצות קטנות או בכיתה גדולה?
- האם שיעורי בית מועילים?
- האם תלמידים ותלמידות חייבים להשתתף בפרויקטים למען הקהילה?
- האם עונשים יעילים יותר מחיזוקים לשיפור ההתנהגות?
- האם יש לחייב תלמידים ותלמידות ללבוש תלבושת אחידה?
- טונה וביצה קשה לארוחת הבוקר – כן או לא?
- החבר הכי טוב חוגג יום הולדת, ולי יש באותו היום משחק כדורגל חשוב שאני משתתף בו. במה לבחור?
- האם לדווח על התנהגות שאינה מסכנת חיים? למשל, גניבה?

"מסכימים שלא מסכימים" – בונים גשרים של כבוד (המשך)

שלב ג' – חלוקה לקבוצות וגיבוש עמדות: המורה תחלק את הכיתה לשתי קבוצות ("בעד" ו"הגד"). כל קבוצה תתבקש לגבש שלושה-ארבעה טיעונים חזקים לעמדה, כולל דוגמאות לטיעון.

שלב ד' – הדיבייט עצמו

1. סבב טיעוני פתיחה: דובר/ת מכל צד מציג/ה את עמדת הקבוצה ואת הטענות המרכזיים.
2. סבב טיעונים ודוגמאות: בכל פעם נציג/ה מקבוצה אחת, יציג/תציג טענה אחת עליה יוכלו התלמידים/ות להגיב.
3. סבב התייעצות בקבוצה: במהלך הדיון הקבוצות מיעצות לדובר/ת הקבוצה כיצד להגיב לטיעוני הצד השני חשוב לשמור על כללים ברורים בהם רק הנציג/ה מדבר/ת.
4. סבב שאלות ותשובות: שאלות הבהרה / אתגר ענייניות ומכבדות.
5. סיכום: סיכום קצר של עיקרי העמדה.

"מסכימים שלא מסכימים" – בונים גשרים של כבוד (המשך)

שלב ה' – דיון ורפלקציה עם התלמידים/ות:

- כיצד הרגשתם/ן במהלך הדיון?
- האם השתכנעתם/ן מטיעון כלשהו?
- מה היה קשה או קל בדיבייט?
- אילו כלים קיבלתם/ן לשיח מכבד?
- כיצד הדיבייט קשור למסר של הכרזה "האחריות להמשך בידיים שלנו"?
- סיכום והדגשת המסר המרכזי: "גם בחילוקי דעות אפשר לנהל שיח מכבד"

"פועלים יחד למען המשך טוב יותר" – סיכום והמשך ליישום בבית ובקהילה

שלב א' – רפלקציה אישית וקבוצתית

נחזור על השאלות המופיעות בכרזה ונתייחס אליהן.

שאלות לרפלקציה:

1. האם ואיך השתנו התשובות שלכם/ן לאורך הפעילות? שתפו
2. מה למדתם/ן על עצמכם/ן במהלך הפעילויות?
3. איזה רגע במהלך היה המשמעותי ביותר עבורכם/ן? מדוע?
4. אילו מהדברים שלמדתם תיישמו בחייכם/ן? (בבית, בכיתה, בבית הספר)

▪ סיכום והדגשת המסר המרכזי: "גם בחילוקי דעות אפשר לנהל שיח מכבד"

"פועלים יחד למען המשך טוב יותר" – סיכום והמשך ליישום בבית ובקהילה

שלב ב' – עם הפנים לקהילה

יומן דיגיטלי

תעדו במשך שבוע:

- פעולה חיובית אחת שעשיתם/ן ברשת
- מצב שבו נמנעתם/ן מפעולה שלילית ברשת ודיווחתם/ן למבוגר/ת
- רגע בו עזרתם/ן למישהו/י באמצעות הטכנולוגיה

שיח משפחתי

- שתפו את המשפחה בדברים שלמדתם/ן מהפעילות.
 - שאלו את ההורים:
1. כיצד אתם מתמודדים עם מצבים שבהם אתם לא מסכימים עם מישהו?
 2. כיצד נוכל ליישם את המשפט "האחריות להמשך בידיים שלנו" במשפחה ובקהילה?
- שתפו בכיתה בתוצרי השיח עם ההורים

"פועלים יחד למען המשך טוב יותר" – סיכום והמשך ליישום בבית ובקהילה

שלב ב' – עם הפנים לקהילה

יוצאים לשכונה

- התחלקו לקבוצות, צאו לסיור בשכונה ותעדו דוגמאות לאחריות קהילתית.
- חפשו סביבות או יחזמות המראות שתושבי השכונה פועלים יחד למען מטרה משותפת (לדוגמא: ספסל נתינה המזמין לקחת או להשאיר חפצים; ספרייה קהילתית קטנה בגינה ציבורית, גינה קהילתית המטופחת על ידי השכנים/ות).
- תעדו כל יחמה שאתם/ן מוצאים/ות.
- שתפו בממצאים ובתובנות שלכם/ן בכיתה

"פועלים יחד למען המשך טוב יותר" – סיכום והמשך ליישום בבית ובקהילה

שלב ב' – עם הפנים לקהילה

מגבירים את המודעות

בשקופיות 26-30 מופיעים ציטוטים שונים.

- התחלקו ל-5 קבוצות, כל קבוצה מקבלת ציטוט אחר.
- ערכו דיון קבוצתי כיצד ציטוט זה מתקשר ליום זה.
- צבעו וקשטו את הציטוט.
- הסבירו בכיתה מהו הציטוט שקיבלתם וכיצד זה מתקשר ליום זה ולנושא השיעור.
- צאו למרחב הציבורי ותלו במקומות שונים על מנת לתת מסר לכלל הציבור.

ציטוטים להדפסה

מגבירים את המודעות במרחב הציבורי...

— ♦ —
"עכא ע' ע'דא
ע' ע'דא
— ו'כא אין ע'דא
אין ע'דא"

הרב יוסף משאש זצ"ל

— ♦ —

—◆—

"קוֹי מַתְלַחֲדִין עַל אֶרֶץ:
אוֹרֵב עַלֵּם, וְרוֹדֵף עַלֵּם.
אוֹרֵב אֶת הַבְּרִיָּה.
וּמַקְרֵב לְחַוֵּלָה"

מִסֵּבֶת אֲבוֹת א', י"ב

—◆—

דדדד
דדד ווא
ווא וואוואו
וואוואו

משלי ג' י"ז

ב"ש ישיבה

צדקיהו

לך בלעך

תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף כ"ז, עמוד ב'

דברים ט"ז, כ'
למנו חלוקה
חלקים

דברים ט"ז, כ'